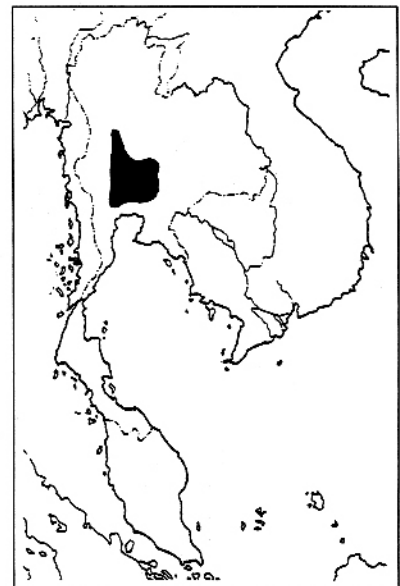

ศิลปะสมัยอุททอง พุทธศตวรรษที่ ๑๗-๒๐

คิลปะสมัยอุททองเกิดขึ้นทางภาคกลางของประเทศไทย เป็นระยะเวลาไล่เลี่ยกับศิลปะสมัยเชียงแสน สุโขทัย ที่เรียกกันว่าอุททอง เพราะแต่เดิมถือว่าศูนย์กลางอาณาจักรอุททองอยู่ที่อำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่รู้จักและขนานนามกันมากที่สุดก็คือ พระพุทธรูป โดยกำหนดเอาพระพุทธรูปแบบหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลของศิลปะสกุลช่างสมัยทวารวดี ลพบุรี และสุโขทัย รวมกัน เรียกว่าศิลปะแบบอุททอง

อาณาจักรอุททองยังเป็นอาณาจักรที่ลางเลือน เพราะแต่เดิมนักวิชาการไทยมักพ่วงแต่พระพุทธรูปโดยมิได้คำนึงถึงสถาปัตยกรรม ศิลปะอุททองนี้เจริญแพร่หลายควบคู่กันไปกับงานสถาปัตยกรรม อาณาจักรอุททองมีขอบเขตแค่นั้น ซึ่งขณะนี้ก็ยังไม่เป็นที่ยุติ แต่เท่าที่พบสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมแบบที่กำหนดเรียกว่าอุททองนี้ มีอยู่ในบริเวณจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม อุททอง ชัยนาท ลพบุรี อโยธยา ถือกันว่าศูนย์กลางอาณาจักรอุททองอยู่ตรงข้ามกับฝั่งเกาะเมืองอโยธยาโดยเรียกว่า เมืองอโยธยา ศิลปะอุททองหรืออโยธานี้มีอิทธิพลศิลปะแบบทวารวดีมากที่สุด ทั้งพระพุทธรูปและภาพปูนปั้นประดับ ที่เห็นได้เด่นชัดก็คือภาพประดับตามฐานเจดีย์ซึ่งขุดพบบริเวณวัดพระประโทน จังหวัดนครปฐม

๑๒๒.

๑๒๓.

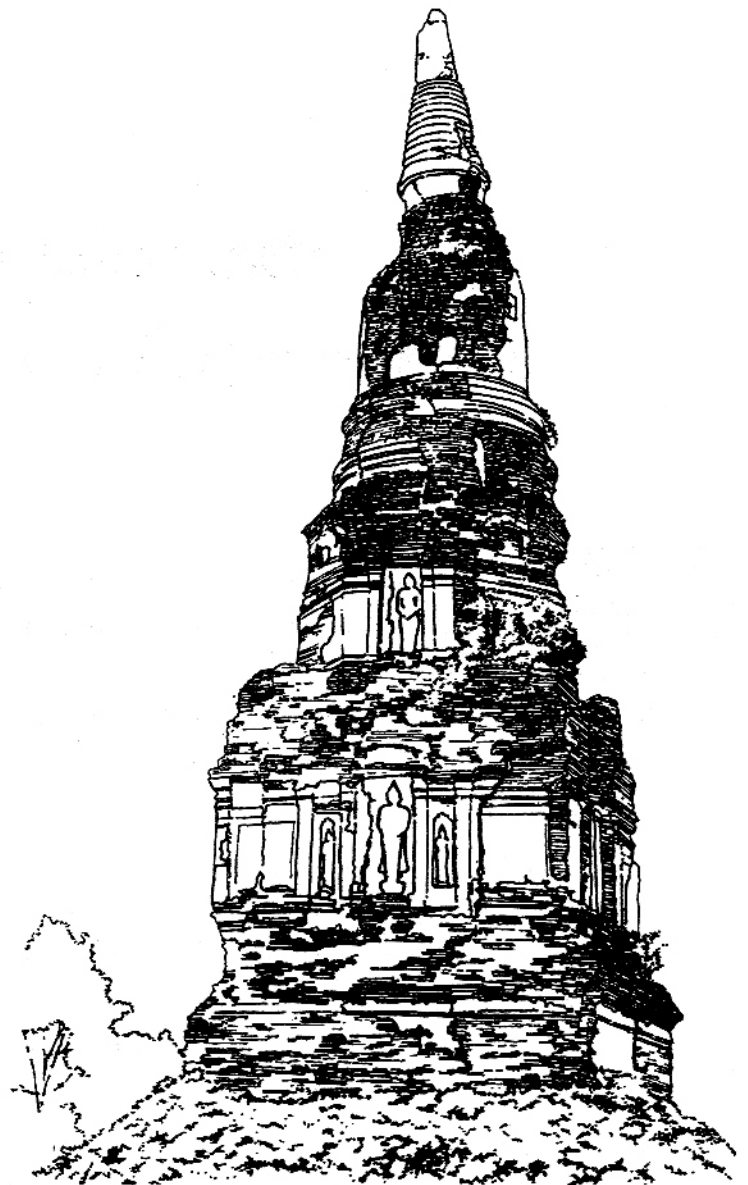
๑๒๔.

๑๒๒. แผนที่นครรัฐ อุททอง

๑๒๓.-๑๒๔. พระพุทธรูปแบบอุททองมีลักษณะเฉพาะคือพระเมาฬีเป็นลอมแบบผ่าซีก เม็ดพระศกเล็ก และมีไรพระศกเป็นเส้น

๑๒๕. เจดีย์แบบอุททองที่วัดพระแก้ว เมืองสรรค์

๑๒๖. พระบรมธาตุแบบอุททอง วัดพระบรมธาตุ
จังหวัดชัยนาท ทำระฆังซ้อน มีเจดีย์
เล็กรอบระฆังใหญ่

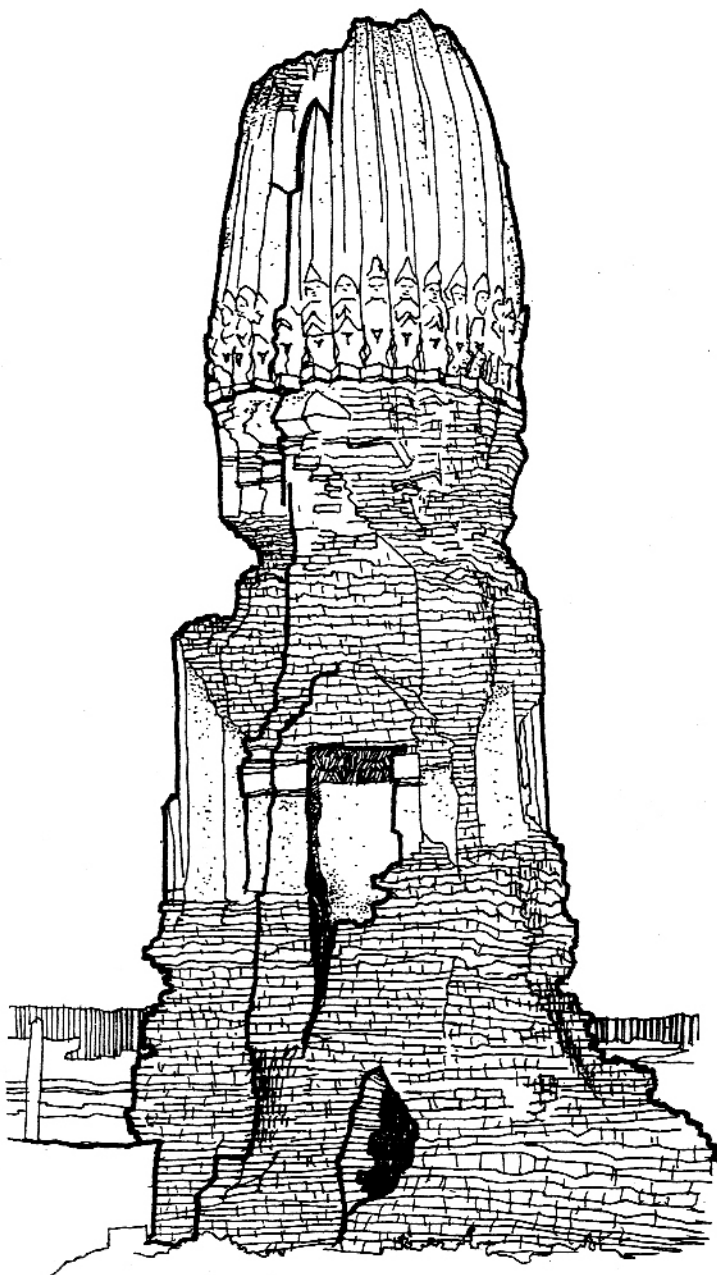
๑๒๖.

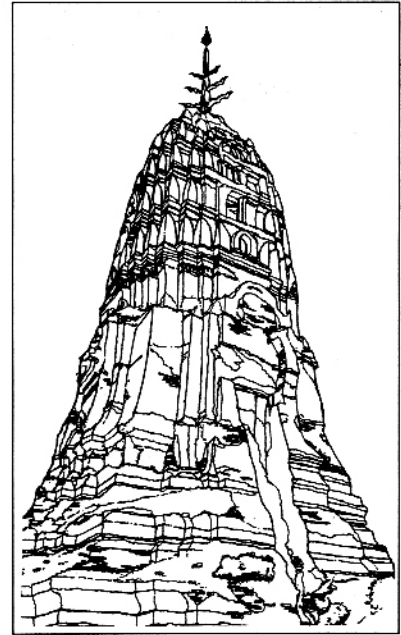
ลักษณะสถาปัตยกรรมอุททอง ศิลปะสมัยอุททองเป็นศิลปะที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธลัทธิเถรวาท (หินยาน) ฉะนั้นการก่อสร้างจึงเกี่ยวกับศาสนาพุทธลัทธินี้ เป็นศิลปะที่สืบเนื่องกับศิลปะสมัยทวารวดี มีการสร้างโบสถ์ วิหาร และเจดีย์ต่าง ๆ ลักษณะโบสถ์วิหาร ไม่เจาะหน้าต่าง แต่สร้างเป็นทรงยาว ชั้นหลังคาเตี้ย ลักษณะเจดีย์ในสถาปัตยกรรมอุททองนั้น เจดีย์ ณ วัดพระบรมธาตุ จังหวัดชัยนาท เป็นเจดีย์แบบอุททองที่ได้รับอิทธิพลศิลปะศรีวิชัย และมีเจดีย์ลักษณะฐาน ๘ เหลี่ยม เรือนธาตุ ๘ เหลี่ยม มีซุ้มจระนำรับฐานบัวลูกแก้ว และองค์ระฆัง เจดีย์ลักษณะเช่นนี้เป็นเจดีย์แบบเฉพาะของศิลปะอุททอง ซึ่งจะพบเห็นได้โดยทั่ว ๆ ไป ณ วัดต่าง ๆ เช่น เมืองสรรค์บุรี จังหวัดชัยนาท หรือบางวัดในจังหวัดสุพรรณบุรี

งานประติมากรรมที่หล่อสำเร็จของศิลปะสมัยอุทอง จัดว่าหล่อได้
อย่างประณีตและมีความบางชนิดที่เรียกว่า บางอย่างเปลือกไข่ ถือเป็นศิลปะ
แบบยอดเยี่ยมโดยพบที่เมืองสุพรรณบุรี ลักษณะศิลปะสืบต่อจากศิลปะสมัย
ทวารวดี ระยะต่อมาได้กลายเป็นศิลปะผสมของสุโขทัย ลักษณะองค์พระ-
พุทธรูปบางเบาขึ้น วงพระพักตร์และรัศมีเป็นแบบรัศมีเปลว และคลี่คลาย
เป็นศิลปะอยุธยายุคต้น อาณาจักรอุทองหรืออยุธยาท้ายสุดได้สลายตัวไปโดย
การตั้งเป็นอาณาจักรอยุธยาในเวลาต่อมา

๑๒๘.

๑๒๗.

๑๒๗. ปรางค์อุทองรุ่นสุดท้าย
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
จังหวัดสุพรรณบุรี

๑๒๘. ปรางค์กลีบมะเฟือง มีเฉพาะที่ลพบุรี
และสุพรรณบุรี

๑๒๙. พระพุทธรูปปูนปั้น เดินประทักษิณ
รอบองค์เจดีย์ วัดมหาธาตุ ลพบุรี
สมัยก่อนอยุธยา

